

Ο ΑΧΕΛΩΟΣ ΣΤΟ ΚΡΕΒΑΤΙ ΤΟΥ ΠΡΟΚΡΟΥΣΤΗ (Απρίλιος 2009)

Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Για να απαντηθεί αξιόπιστα το ερώτημα αν το έργο της εκτροπής του Αχελώου, με τη μορφή που υλοποιείται σήμερα, μπορεί να χαρακτηριστεί ως περιβαλλοντικό, χρειάζεται να ληφθούν υπόψη οι νέες μετεωρολογικές και υδρολογικές παράμετροι στην περιοχή του έργου εκτροπής. Κι αυτό απαιτείται γιατί οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων που έχουν εκπονηθεί για το έργο έχουν ήδη ξεπεραστεί, μια και αναφέρονται σε δεδομένα της προηγούμενης εικοσαετίας.

Πρώτα απ' όλα πρέπει να ληφθούν λοιπόν υπόψη οι νέες συνθήκες της κλιματικής αλλαγής. Οι οποίες τείνουν να μεταβάλουν ό,τι μέχρι τώρα γνωρίζαμε για τη διαθεσιμότητα της φυσικής προσφοράς του νερού στην περιοχή μας. Ούτε το ύψος της βροχής και του χιονιού λοιπόν, ούτε όμως και η κατανομή του νερού στον χώρο και τον χρόνο παραμένουν τα ίδια στις μέρες μας. Τα ύψη του νερού μειώνονται, κατά τρόπο ώστε να ανατρέπεται άρδην η εκτίμηση των προηγούμενων ετών, ότι τα 600 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού που προβλέπεται να εκτρέπονται ετησίως, αποτελούν το 20% της μέσης ετήσιας παροχής του ποταμού. Ήδη η καταγεγραμμένη μείωση της παροχής του Αχελώου κατά 11%, δημιουργεί νέα δεδομένα τόσο για τη συμβολή της εκτροπής στο υδατικό ισοζύγιο της λεκάνης απορροής, όσο και για τις επιπτώσεις της στον κατάντη ρου στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας.

Αλλά ακόμη κι αν δεν υπήρχε ζήτημα μείωσης της φυσικής προσφοράς του νερού, η κατανομή του στο χρόνο έχει τόσο διαφοροποιηθεί, ώστε να δημιουργούνται νέα δεδομένα στην τροφοδοσία των υδροφορέων. Αφού η συχνότερη εμφάνιση ακραίων μετεωρολογικών φαινομένων με τη μορφή αλληπάλληλων περιόδων ξηρασίας και βροχοπτώσεων ισχυρής έντασης, καθιστά τον εμπλουτισμό των φυσικών δεξαμενών του νερού δυσχερέστερο σε σχέση με το παρελθόν.

Η κλιματική αλλαγή λοιπόν επιβάλλει την άμεση αναθεώρηση του σχεδιασμού του έργου. Χωρίς την τεκμηρίωση της επικαιροποιημένης γνώσης, ο χαρακτηρισμός του έργου ως περιβαλλοντικού είναι έωλος και στερείται κάθε ίχνους σοβαρότητας.

Εκτός όμως από την κλιματική αλλαγή, είναι και τα νέα οικονομικά και αναπτυξιακά δεδομένα που θέτουν υπό αμφισβήτηση τη σκοπιμότητα του έργου, με τον τρόπο τουλάχιστον που αυτό υλοποιείται. Διότι η εκτροπή του Αχελώου, όπως παραδέχτηκε και επίσημα ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, εκτελείται προκειμένου να αρδευτούν οι υδροβόρες βαμβακοκαλλιέργειες του Θεσσαλικού κάμπου. Οι οποίες αξίζει να υπενθυμιστεί ότι είναι υπεύθυνες τόσο για την εξάντληση των υδατικών αποθεμάτων της Θεσσαλικής γης, όσο όμως και για τη δυσχερή οικονομική θέση του αγροτικού κόσμου. Αφού το ελληνικό βαμβάκι, εδώ και χρόνια, δεν είναι ανταγωνιστικό και δεν πουλιέται στις διεθνείς αγορές.

Εδώ έρχεται μια ακόμη ανακρίβεια της υπέρ του έργου κυβερνητικής επιχειρηματολογίας. Σύμφωνα με την οποία οι βαμβακοκαλλιέργειες πρέπει να συνεχίσουν να ποτίζονται, για να μπορούν οι αγρότες να παίρνουν τις Ευρωπαϊκές επιδοτήσεις. Η άποψη αυτή είναι απολύτως ψευδής. Πρώτα γιατί κρύβει την αλήθεια για τις επιδοτήσεις, οι οποίες ούτως ή άλλως, τελειώνουν το 2012. Και δεύτερον διότι διαστρεβλώνει την αλήθεια για την ΚΑΠ. Η οποία, προκειμένου να δώσει κίνητρο αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών που είναι περιβαλλοντικά καταστροφικές και οικονομικά μη αποδοτικές, προβλέπει να επιδοτούνται οι αγρότες, ανεξάρτητα από την παραγωγή τους. Που σημαίνει ότι μέχρι το 2012 οι επιδοτήσεις είναι διασφαλισμένες, είτε ποτίζονται τα βαμβάκια, είτε όχι.

Η κυβέρνηση υλοποιώντας ένα φαραωνικό έργο για αρδευτικούς σκοπούς, εκτός των άλλων, καταστρατηγεί την ιστορική μας παράδοση. Σύμφωνα με την οποία για αιώνες οι πρόγονοί μας, σεβόμενοι τη φέρουσα ικανότητα της ελληνικής φύσης με τα περιορισμένα υδατικά αποθέματα, καλλιεργούσαν σ' αυτή τη γη ελιές, αμπέλια και σιτηρά. Το μόνο που φαίνεται να έχει κρατήσει αυτή η αντίληψη από την ελληνική παράδοση, είναι ο μύθος του Προκρούστη. Σύμφωνα με τον οποίο τα τεχνικά έργα, δια της αναζήτησης και εκμετάλλευσης διαρκώς νέων πηγών νερού, συμβάλλουν ώστε η φύση να προσαρμόζεται και να ικανοποιεί τις ολοένα αυξανόμενες ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης. Μόνο που τα όρια στη ζωή δε

ν τα επιβάλλει ο άνθρωπος, αφού τα αποθέματα της φύσης είναι πεπερασμένα και κάποτε εξαντλούνται... Σ' αυτήν άλλωστε την παραδοχή στηρίζονται και οι αρχές της «Πράσινης Ανάπτυξης». Σύμφωνα με την οποία δεν είναι η φύση που πρέπει να προσαρμόζεται στην ανάπτυξη, αλλά αντίθετα, οι ανάγκες μας που οφείλουν να προσαρμόζονται στα φυσικά δεδομένα.

Το έργο της εκτροπής του Αχελώου, έτσι όπως υλοποιείται σήμερα, είναι ένα έργο που έρχεται από το παρελθόν. Καθώς είναι περιβαλλοντικά καταστροφικό, οικονομικά ασύμφορο και αναπτυξιακά ατελέσφορο. Γι' αυτό και πρέπει να αναθεωρηθεί άμεσα και να εξεταστεί αν μπορεί να γίνει συμβατό με τη νέα πραγματικότητα. Που σημαίνει ότι επιτέλους πρέπει να προταχθεί η προτεραιότητα της εκπόνησης μιας βιώσιμης και ολοκληρωμένης πολιτικής νερού. Η οποία θα προσαρμόζει τις αναπτυξιακές δραστηριότητες στα νέα περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα της εποχής.